

گزارش جلسه کرسی دکتر صدآرا:

دومین نشست از سلسله جلسات کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره دانشگاه گیلان در سال ۱۴۰۱ با موضوع ارائه مدلی جهت به‌روز رسانی سیستم‌های نظارتی متناسب با ناهنجاری‌های بازار در بورس اوراق بهادار تهران روز چهارشنبه، ۲۳ شهریورماه راس ساعت ۱۰:۳۰ صبح در اتاق شورای دانشکده ادبیات و علوم انسانی برگزار شد و دکتر مهرداد صدآرا، عضو هیات علمی گروه اقتصاد و حسابداری، به عنوان صاحب کرسی به ارایه مطالب خود پرداختند. ایشان ضمن ذکر تجربیات عینی از فعالیت در اداره نظارت بر ناهنجاری‌های بازار بورس تهران هدف از پژوهش حاضر را ارائه یک ساختار زیربنایی برای محققین و فعالان حوزه نظارت برای طراحی، کاربرد، مقایسه و ارزیابی سیستم‌های نظارتی موجود در بورس اوراق بهادار تهران عنوان کردند و چارچوب پیشنهادی این پژوهش را در حکم نقشه راهی برای پژوهشگران و فعالان بازار توصیف نمودند تا عملکردشان را با بافت‌های موجود در سیستم‌های نظارتی، ابزارهای موجود و همچنین نحوه مدیریت بازارها انطباق دهند.

در این راستا، تبیین انواع تخلف‌های رایج در بازارهای اوراق بهادار دنیا، شناخت آن در بورس‌های اوراق بهادار در ایران و اولویت‌بندی تخلفات با تفکیک در شرکت‌های کوچک و بزرگ در کنار ارزیابی میزان اثرگذاری ناهنجاری‌ها و تخلفات شناسایی شده بر کارایی بورس اوراق بهادار تهران به عنوان اهداف پژوهش مورد اشاره قرار گرفت. ایشان ضمن بیان این نکته که هدف در بازار کسب سود می‌و انتفاع از فعالیت تجاری می‌باشد دو نوع دو نوع ناهنجاری رایج را برشمردند که عبارت بودند از ناهنجاری‌های بازار یا در واقع اعوجاج‌هایی در بازده که با فرضیه بازار کارآمد (EMH) در تناقض هستند و ناهنجاری‌های قیمت‌گذاری که زمانی اتفاق می‌افتند که به عنوان مثال، قیمت یک سهام - متفاوت از قیمتی است که مدل‌های موجود آن را پیش‌بینی می‌کند.

بر همین اساس، بر دو فاکتور حائز اهمیت تحت عناوین دستکاری و تقلب در بازار و معاملات مبتنی بر اطلاعات نهانی تاکید گردید که در دو سطح شرکت‌های بزرگ و شرکت‌های کوچک تقسیم‌بندی شده بودند. جهت دستیابی به اهداف پژوهش، گزاره‌هایی از طریق طرح پرسشنامه مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت، این گزاره‌ها شامل سؤال‌های پژوهش بودند که با توجه به تحلیل محتوایی پژوهشگران مبتنی بر مصاحبه با خبرگان بورس اوراق بهادار تهران و همچنین ارزیابی پرسشنامه‌های ارسالی به ادارات نظارت بر بورس‌ها انجام می‌پذیرد که به شرح زیر بودند:

۱. عوامل تأثیرگذار بر وقوع تقلب و دستکاری معاملات در بورس اوراق بهادار تهران چیستند و کدامیک در اولویت قرار دارند؟
۲. اولویت نظارت بر معاملات اوراق بهادار به تفکیک شرکت‌های بزرگ و کوچک به چه ترتیبی خواهد بود؟

در پایان نیز مدل پیشنهادی پژوهش ارایه گردید در واقع ناهنجاری‌های مربوطه به چهار گروه بزرگ رفتارهای تخریب‌کننده نظم بازار، دستکاری معامله، سوءاستفاده از مکانیسم بازار و معاملات مبتنی بر اطلاعات نهانی تقسیم می‌شدند که این چهار مورد خود به دو عنوان وقوع دستکاری قیمت و تقلب در بازار و نیز افزایش عوامل کمی بیانگر وقوع تخلف در اراہ نظارت بر بازار منتج می‌شدند. ارزیابی کارایی بازار و اثر بخشی اقدامات نظارتی نتیجه نهایی مدل مزبور بود که می‌تواند به عنوان نقشه راهی برای ناظران فعال در این حوزه مورد استفاده قرار گیرد.

پس از پایان ارایه پژوهش توسط دکتر صدآرا، ناقدان محترم، جناب دکتر غلامرضا محفوظی و جناب دکتر یاسر رضایی پینه نویی به طرح نظرات و نقد کرسی مربوطه پرداختند. مسایلی همچون بررسی انواع مختلف ناهنجاریها از جمله مواردی که ناخواسته و بدون تعدد رخ می‌دهند و نمی‌توان آنها را تخلف نامید مورد توجه قرار گرفت. در آخر و بعد از استماع نظرات و پاسخ‌های دکتر صدآرا، جلسه با ذکر صلواتی بر محمد و آل محمد(ص) پایان یافت.